

ՆԵՐՔԻՆ-ԽՄՐԱԳՐԱԳՆԵՑ

Z. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ

ԲԱՆԵՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան	530	դր.
Վեցամսյա	280	"
Յսամսյա	160	"
Ն. բաժանման արկ.	70	ճր.

Իստանբուլի Կոնստանդուլուսի Կոնստանդուլուսի 15

Fondateur
M. MAMOURIAN
Directeur-Rédacteur en chef
H. MAMOURIAN

„Arévélian Mamoul,
JOURNAL ARMÉNIEN
[QUOTIDIEN

100 ՓՈՐԱ

Օրաթերթ, ազգային եւ Բաղաճական

100 ՓՈՐԱ

ՉՓՈԹ ՈՒ ԱՆՍՏՈՅԳ

Չենք կարող որոշապէս տալ անուն մը այն չփոթ ու անստոյգ վիճակին որու երթարկում է թրքական խնդիրը և սրու նետ սերտորէն դժբաղդաբար կապում կ'մնայ հայկական հարցը:

Արեւելեան խնդրոյն կարգադրութեան յապաղումին, անոր ստացած պէս պէս փութիւրուն պատասխանատու կ'ուզեն համարել Մ. Նահանգները Այն կարծիքն կ'որէն, որ եթէ Ամերիկա ստանձնէր Հայաստանի հոգատարութիւնը, ընդհանուր համաձայնական պետութիւնը պիտի զիջանէին մեծ Հայաստանի մը կազմութեան ծովէ ծով, ըստ բացատրութեան: Անգլիոյ արտաքին գործոց մը կազմութեան մը ծովէ ծով, ըստ բացատրութեան: Անգլիոյ արտաքին գործոց մը կազմութեան մը ծովէ ծով, ըստ բացատրութեան:

Չենք գիտեր ճշդիւ թէ՛ որքան իրաւացի է, կամ իրաւացի ըլլալու որքան հասանելիութիւն ունի այս անստոյգ, սակայն չենք կրնար ըմբռնել թէ՛ Ամերիկայի ասպարէզէն քաշուիլն, տեղի պիտի կրնար տալ հայոց նկատմամբ անիրաւութիւն մը ի գործ դնելու:

Եթէ նախապէս ընդունուած էր թէ հայերն իրաւունք ունին տէր դատաւարու այն բոլոր հողամասերուն, որոնք իրենց անտեղիտար իրաւունքն կ'կազմեն, ինչու համար Մ. Նահանգաց չէզոքացումով այդ իրաւունքէն պիտի զերկուրէն:

Հոս կ'ամփոփուի խնդրոյն գաղտնիքը: Եթէ 1916ի համաձայնութիւնն դադրած չէ իր ոյժը պահելէ, ինչու առաջի վայրկեանէն, անոր մասին լուր մնացին և այժմ այդ համաձայնագիրը մէջ տեղ կ'ընէր, չենք գիտեր ինչ պայմաններու և կիւերու վրայ:

Ամերիկեան ձեռնարկոյն ծանօթ ընթացքէն վերջ Արեւելեան խնդրոյն և ի մասնաւորի ապագայ Հայաստանի մասին, անգլիական մամուլին մէջ այլապէս կարծիքներ կ'այտնուին և գանապան ստաշարկութիւններ կ'ըլլան:

Հայաստանի հոգատարութիւնն ըստ Մ. Նահանգացի արտաքին գործոց մը կազմութեան մը ծովէ ծով, ըստ բացատրութեան: Անգլիոյ արտաքին գործոց մը կազմութեան մը ծովէ ծով, ըստ բացատրութեան:

Իսկ անգլիական տեսակետներն կ'փոխուին, սմանք, սպգերու գաշնակցութեան հովանիին տակ կ'ուզեն դիւել Հայաստանի հոգատարութիւնն, և որովհետեւ այդ գաշնակցութիւնն գեա անորոշութեան մէջ կ'խտրափի և անոր ապագան անստոյգ է, միջազգային խտն յանձնարումին մը հակակշիռն են: Թարկել կ'խորհուի առանց անպարզաւարութեան թէ Հայերն խնամակալներու պէտք չունին, այլ զիրենք հովանաւորող ու ստաշարկող ձեռքերու կարտ են որոշ ժամանակամիջոցի մը համար:

Կան յակ կարգ մը թերթեր որոնք կ'շատագոյն Անգլիոյ հովանաւորութիւնն կամ յանձնարարութիւնը: Բայց եթէ Անգլիա արամագիր ըլլայ ստանձնել այդ պաշտօնն, ինչպէս կրնայ Մայքս-Քիթօի համաձայնագրին պայմաններն ընդունել ու գործադրել առանց վնասելու իր ստանձնած գործին ապագայ յաղորդութեան:

Ուրիշներ ալ հաւանական կ'ընկուին Ֆրանսայի հովանաւորութիւնը և այս գաղափարին աւելի ոյժ կուտան այն կիման վրայ թէ՛ Ֆրանսա՝ ապագայ Հայաստանի սահմանակից ըլլալով պիտի կրնայ դիւրութեամբ ստանձնել այդ պաշտօնն եւս և մտնէ ծանօթանալով հայկական ձեռնբերցութեան կիլիկիոյ ճակատագիրն եւս յանձնել որ մը Հայոց:

Ինչպէս կ'տեսնենք այս բոլորն իստեք են ու գաղափարներու արտայայտութիւններ ըլլալէ տարբեր հանգամանք մը չունին:

Համաձայնական պետութեանց վերին մարմիններն անորոշ արտայայտութիւններ զատ, որեւէ վճիռ բացատրութիւն մը գեա չայտնեցին Հայկական խնդրոյն վրայ, Լորտ Ֆրզզըն՝ Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարն առայժմ տարտամօրէն իրել ազգաբարութիւնն մը ըրած յայտարարութիւններէն այնպէս ըմբռնեցին թէ՛ Մեծ-Հայաստանի մը կազմութեան գաղափարին պէտք է հըրաժարի Հայութիւնը:

Սկզբունքով ընդունուած է, այս մասին տարակոյս չկայ, թէ համաձայնական պետութիւններն որոշած են հայկական կառավարութեան մը կազմութիւնը, իսկ թէ՛ ինչ պիտի ըլլայ անոր որոշ սահմաններն, որոնք կամ որոնք պիտի յանձնուի Հայաստանի մասնաւոր այս մասին կատարելու լուրջութիւն մը կ'որէն և ակներև է որ մինչև Արեւելեան խնդրոյն ամբողջական կարգադրութիւնը, պետութիւններն, շատ ըմբռնելի պատճառներով, պիտի լուր մնան և բացորոշապէս չարտայայտուին:

Այս չփոթ ու անստոյգ վիճակը այն անողուն անէնք թէ մտաւոր ժականակամիջոցի մը մէջ պիտի գաղտնիք, Թուրքիոյ պարտագրութիւնը պայմաններով, դժբաղդաբար դարձեալ խտրութեան մեր հաշիւներուն մէջ, որովհետև այդ խնդրոյն կարգադրութիւնն Մարտ ամսուան թողած ըլլալով կ'հաստատուի Շատեր ալ աւելի յոռեան վից կամ ուրիշ ամիսէն լրատարուն ևս յոյս չունին և կ'վստենան որ հայութիւնն ձեռն մըն ալ ստատուական պիտի մնայ, աւելի կտոր կուտելու համար:

Տէրութիւններն երապական առաջնակարգ թերթերէ քննադատութեան որ այսքան յետաձգեցին Թուրքիոյ հաշտութեան հաշտեցարարութիւնը: Թէ որքան իրաւունք կրնան ունենալ անոնք, չգիտենք, սակայն սա ճշմարիտ է որ Թուրքիոյ հարցը երեւակայութեան շատ աւելի փշալից է և կ'ընտոտ հարց մըն է և այսքան դարձեալ ի վեր մէկէ աւելի պատերազմներու գրգռապատճառ կ'ընդ

է, ինչպէս եղաւ նաև այս վերջին համաշխարհային պատերազմին և միանգամայն անոր շուրջ հինգ տարի երկարելուն:

Համաձայնական պետութիւններն ընդունել յետոյ փոքրամասնութեանց իրաւունքները հանձնալու և պաշտպանելու սկզբունքն, հայկական դատ շահուած պէտք է համարինք սակայն թրքականին մինչև լուծուած պարտաւոր սպասելու:

Անտարակոյս Անգլիա, Ֆրանսա և Իտալիա համերաշխ համաձայնութիւն մը մինչև որ չգոյացնին, միանգամ ընդ միշտ լուծելու համար Թուրքիոյ փշալից հանդոյցը, չպիտի ձեռնարկեն թերատ միջոցներու, որպէսզի սպառնան կրկին կառավարման մը չգտնուի Թուրքիոյ, որ իր դարաւոր գոյութիւնն կ'արտաքին հարամարտ շահերու միջև անհամաձայնութեան որոմներ ցտնելու իր և ր. պիտութեան:

Անգլիա կրնայ միլիոնաւոր իսլամ հայտակներ ունենալ և անոնք կրնն իրենց բաղձանքներն ներկայել իրենց կառավարութեան, այդ ամենն իրենց պղտտոնական հանդամանքէն տարբեր ազդեցութիւն մը չեն կրնար ընել, եթէ համաձայնականներն որոշած են սպառնալ խնդիր չունենալ Թուրքիոյ հետ:

Անս այս կարգի պատճառներով կուշտայ Արեւելքի խնդրին, որով և Հայկական հարցի լուծումը կ'մնայ չփոթ ու տարտամ:

Հ. Մ.

ՆՈՅՆՆԵՐՆ ՄԵՐ

Երբ այս առիթը պիտի երևին, արդէն իզմիր պաշարուած զպիտի ըլլայ:

Թիւրք առաջին անգամ ըլլալով գեղեցիկ սեռն Դաշինք կ'կնքէ ազեղ սեռին՝ գեղեցիկ տարիքն ունեցողներն հետ, արշաւելու համար Իզմիրի ամեն կողմերը, ի խնդիր մամուլային:

Եւ հարկ էր որ Իզմիր այսօրինակ պաշարուած մը ենթարկուէր, մոռցնել տալու համար այն սարտագրեցիկ աւրպաւորութիւնն որ թողուցած է Իզմիրի բոլոր ընակչութեանց վրայ պատերազմի շրջանին այս ու այն պատերտակին տակ տեղի ունեցող պաշարումները:

Բայց գտրմանայի և տարորինակ գրգռողութիւն մը:

Այդ գտնողէտ ու շարաշուք պաշարումներու ժամանակ այն թաղերն որոնք առանձնաշնորհեալ էին և զերծ այդ խժգուծ պաշարումներէն, այսօր ալ զերծ կ'մնան...:

Թուրք քարաբարտութիւնն չէր կրնար թրքական թողութու վրայ և թուրք ընակչութեան վրայ ի գործ դընել իր զգուշիկ ազդեցութիւնն, անոնք պէտք էին զերծ մնալ, որովհետև Ալլահին արժանընտիր գաւակներն և իթիհատին հաւատարիմ հպատակներն ու գերիներն էին...:

Այսօր ալ այդ թողելն զերծ կ'մնան այս շտրհալու գոյուցի պաշարումէն, որովհետև այն ազգաբնակչութիւնն որ լսին ու հնձուաքին ակտնապան եղաւ քրիստոնեայ հայուն զանգուածային շարագերուն, չկրնար իր անիծեալ ու կողպատած պիղծ լուծան յատկացնել իր զոհերուն: արիւնով մկըրտուած և անոնց դահիճներուն վրէժ-խնդիրն ու անողոր դատաւորն ըլլալու կտակուած հայ որբին՝ նոպատ տալու նուիրական նպատակին մասնակցելով զայն խտնարելու, պղծելու...:

Թո՛ղ դիտեն անոնք ճեռուէն, թող սկանառես ըլլան արդարութեան յաղթանակին, թող ակոյս կուտեն Հայ և Յոյն, Հայ և Եւրոպացի, Հայ և Հրեայ ազգութիւններու եղբայրացումին ու միանձնացումին և թող առանձնաձայն իրենց լսիրը ու պիղծ էութիւններն ծակելու համար ճըմարտութեան ու իրաւանց յաղթանակի ճառագայթումներէն...:

ԵՍ

ՃԵՐԱՐՏԻ ՆՄԱԿԸ

ՏՐ. ԲԻԿԶԻ ՈՒՂՂՈՒՄ

ՀԱՅԿ. ԽՆԴՐՈՅՆ ՄԱՍՆ

Դեկտ. 11, 1920

Տր. Եզնե՛ն Բիկ:

14 Գեղե՛ն-Սթըն:

Գոթը՛ն, Մեռո՛:

Սիրելի Տր. Բիկ:

Ստացած եմ Ձեր Դեկտ. 10 թուակիր նամակը, որուն մէջ կը էք թէ չէք համաձայնի ինձի նետ հակահայկական Մեծաշիթի խնդրին, մէջ իմ բռնած դիրքին մասին, ու կ'ընէք թէ անկարելի է Հայերուն համար քաղկեդոնի առանց Յանձնակատարի մը օգնութեան: Թերեւ իմ նորիս և զիկուցիւնը կատարեալ չէր, և կամ, Ձեր միտքին մէջ որոշ չէ թէ մե՛ն ինչ կը հասկնանք ուղղակի օգնութիւն ըսելով:

Մտաք մը պատճառներ կան որ առիթ կուտան Մր. Հիւզի, ձեռագրուտակտն Լաճի, Մր. Բուրի և ձերու կուտական Մր. Ուրիւմզի կազմելու սա գաղափարը թէ ներկայ պարագաներու տակ լուազոյն է մեծաշիթի գաղափարը լքել ու Հայաստանի համար ուղղակի օգնութիւն խնդրել:

Չենք գիտեր թէ ե՛րբ Ազգի, ու Լիկը պիտի ընդունուի Մեռք ն և բաւակրանալու վստահութիւն չունինք Լաճի և Ուրիւմզի դաւանելու համաձայն թէ, ձեռակոյտը ուէ մէջ աէյթ պիտի ընդունի, եթէ Ազգի, ու Լիկը ընդունուի ալ: Վտա՛գ կայ որ Ազգերու Լիկին ընդունուելու մասին տիրող անորոշութիւնը, ու, Մերակոյտին Ազգերու Լիկին ներքե ուէ մէջ աէյթ չընդունելուն հաւանականութիւնը պատճառ դառնան որ Համաձայնական պետութիւնները ալ դարացի գտնեն Հայկական և գերը լուծել Մայքս-Քիթօ Դաշնագրին համաձայն: Այս վտանգը խիստ լուրջ է, ու եթէ թողոյ որ իրապօրծուի, այն տան Հայկական Գետութիւն գոյութիւն պիտի չունենայ:

Դեռ ուրիշ վտանգ մըն ալ կ'ըստանայ Հայկական Անկախութեան: Ոմանք, որոնց մէջ կան կարգ մը միախոսիներ, աւետարաններ մասնազատներն ու շահագրգիռներն են:

Ինչպէս նաև Բէճալ փաշայ, Թիւրք Ազգայնականներուն առջնորդը, կը ջատագովէն Ամերիկայի միացեալ մէնտէյթ մը ընդունելը՝ Պոլսոյ, Անատոլի Թրքական Հայաստանի և ուստական Անդրկովկասի վրայ: Գրեթե ուար չէ հասկնալ թէ այն բանը որ մէջտեղ կը դրուի Թուրքիոյ կողմէ սպասարկելու ըլլալ Հայերուն:

Միացեալ մէնտէյթի մը ջատագովներու յառաջ քաշած փաստը թէ Հայաստանի սահմանները պիտի որոուին իրենց ծրագրին տրամադրութեան ներքեւ, ուստի, Հայաստան սահման անկախ կրնայ ըլլալ, ոեւէ արժանիք չեն կարողանալ Միացեալ մէնտէյթի մը անհրաժեշտութեան գործարքը կ'ազատագրէ Հայաստանի առձեռն կամ գոն մնալու անկարող ըլլալ հիման վրայ: Եթէ այդ պէտքէն և ևրեմն քննարկուող փաստաբան ընդմեջ և նոյնաման անտեսական գործիքն մը պիտի տեղադրուի ամբողջ ընթացիկին համար Այդ գործիքին տակ Հայաստան Թիֆլիսի և Պոլսոյ անտեսական սիստէմին մէջ մասը պիտի կազմէ, ու Հայեր ունէ շարժանք պիտի չունենան Հայաստանը գաղտնիքով Այսպէս տասը քսան տարուան մէջ Հայաստանի մէջ այսօրուան գամուածէն աւելի Հայ պիտի չկենայ: Ու դարձեալ միացեալ մէնտէյթի մը գործիքն տակ ունէ արդարացումի պատճառ գոյութիւն պիտի չունենայ, իրերը անտեսական հայեցակէտէն դիտելով, կիլիկիոյ Հայաստանի մէջ մասը կազմելուն համար, քանի որ պիտի առարկուի թէ Հայաստանը հայրենիքի տնտեսական առաւելութիւնները պիտի ունենայ, Միջերկրականի և Սև Մովու երկրք ներք կիտով գործածելով: Ուրեմն, պէտք է հակառակի բոլոր մէնտէյթներուն իբր ամենէն ազգու միջոցը միացեալ միտէյթի գաղափարը խեղդելու համար:

Երբ մենք ուզողակի օգնութեան մասին կը խօսինք, ըսել կուզենք թէ Ամերիկայ միեւնոյն չափով օգնելու է Հայաստանի ինչ չափով որ պիտի օգնէր եթէ մէյնտէյթը ընդունուած ըլլար: Միակ տարբերութիւնը սա պիտի ըլլայ որ պայմանագրութիւնը պիտի կնքուի Հայաստանի ու Ամերիկայի միջեւ, առանց երրոպական պետութիւններու միջամտութեան: Ուզողակի օգնութեան գրութեան տակ, Ամերիկայ պայտագրու պիտի ըլլայ Հայաստանի իրաւունքներուն, պետութիւններէն պիտի ստանայ Հայաստանի հողային պահանջները, հարկ եղած տընտեսական, քաղաքային, ու զինուորական օժանդակութիւնը փոխ պիտի տայ Հայաստանի կը տեսնեն թէ անարարամարտական պիտի ըլլար սպասել որ Ամերիկայ պէտք եղած օգնութիւնը հասցնէ Հայաստանի առանց այդ օգնութեան գործածութեան մէջ վերահսկելի և նոյնիսկ ուղղութիւն տուողի ձայն ունենալու: Բայց կատարուող Հայկական կառավարական կազմակերպութիւն մը գոյութիւն ունենալու է, նախագահէն և վարչապետին կտեալ միջնակ յետին գրագիրը, ու Ամերիկայի բաժինը պիտի ըլլայ վերահսկողի խրատաւորութիւն, կամ ուղղութիւն տուողի դերը մտածելով չենք կ'ամ տարտարուան համար:

Վերջապէս ես կը խորհիմ թէ, քանի որ հարապետականները ու ուսակառավարականները յոժար են որ Ամերիկայ օգնէ Հայաստանի վերոյիշեալ պայմաններու տակ, լուսաբոյն է մեզ համար անմիջապէս աշխատել այդ օժանդակութիւնը ձեռք ձգելու համար: Գործածել, այս առաջարկուած կարգադրութիւնը չարագիրը որ Հայաստանի վերջին գիտնում կատարէ մէնտէյթի համար, եթէ այդպէս փափաքի, բայց ես աւոր մէջ ու և անաւելութիւն չեմ տեսնիր Գուրք պէտք է կարող ըլլալ երկու կողմից ալ ըստածունքն թէ, եթէ մեք երկու սպասենք տեսնելու համար թէ Ամերիկայ Հայաստանի մէնտէյթը պիտի ընդունի

Թէ ոչ կրնայ ըլլալ որ երրոպական տերութիւնները արդէն լուծած ըլլան հակակամ խնդիրը: Հայաստանը իրենց մէջ բաժնեկոտ:

Ձեռք անկեղծօրէն ձե՛ծՄՍ ձե՛ՐԱՐՏ

ԲԱՐԵՎԵԼԵԱՆԻ ՈՐՈՒՅԱԷ ՊԵՏԲ Է ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ

Մենք կ'ըսենք թէ, եթէ չենք ուզեր Արեւելքի մէջ կորսնցնել ամեն ազգեցութիւն. պէտք է հոն զօրացնել բարեկամ պետութիւնները, Ռեպուբլիկան, Ռուսիան, Յունաստանը, ճանչնալ Հայաստանի Հանրապետութեան անկախութիւնը և հաստատել Սուրբոյ մէջ մեր ազգեցութիւնը Այսպէս Յրանսայի ապահոված պիտի ըլլայք ամենէն բարգաւաճ բարկամութիւնները: Մեր երկու միլիոնները պիտի արդիւնաբերին: Բարեկամ պետութեանց շարքէ մը հսկում և օրէ օր զօրացած աշխատանքով և խաղաղութեամբ: Թուրքիան, ինք ալ պիտի առողջանայ: Այն ատեն պիտի տեսնենք թէ ինչ պիտի կրնանք ընել հոն: Թուրքը մեր բարեկամը պիտի ըլլայ երբ հրաժարուած պիտի ըլլայ իր վայրագ մոլորանդութիւնէն, որ կ'ամբիօնէ իր ամբողջ քաղաքականութիւնը նախ թող հանգիստ թողու իր գրաքննիչը և թող դադրի դաւաճանելէ: Յետոյ, պիտի տեսնենք կարեւորը: Բայց Լօթի կը պնդէ թէ մենք կորսնցուցած ենք Թուրքիոյ մէջ ամեն ազգեցութիւն Ասիական ճիշդ է: Մենք հոն կորսնցուցինք ինչ որ Գերմանիան չունեցաւ: Եւ ինչ որ չունեցաւ Գերմանիան, անկախ դաւաճանութեան մը արդիւնքն է:

Ես չեմ մոռցած Թուրքիոյ Սուլթան Մէհմէտ Զ-ի ողբուկները: Անցեալ սեպտեմբերին, ժողովուրդին անուշով խօսող այս անձնաւորութիւնը, կը յայտարարէ թէ փափաքող էր հաշտութեան, և կը պահպանուէր գտնուած ըլլալուն կացութեան մը մէջ որ ոչ խնդրուելիքն էր և ոչ պատերազմ: Ներողութիւն... զինադադար պատերազմի վիճակ մ'է: Ասկից զատ, ո՞վ է յանցաւորը: Եթէ Մէհմէտ Զ. իր պատուիրակներու աւելի հաշտարար խորհուրդներ տուած ըլլար, Բարիզէն չպիտի մեկնէին ձեռնուռայն: Բայց Մէհմէտ հասկցաւ իր նահանջը և ստուգելու կը յաւի՞ Թուրքիոյ դաւաճանութեան համար, հանդէպ իր բարեբար Յրանսայի: Տարակուսելի է: Եթէ կը ցաւէր այդ մասին, եթէ անկեղծօրէն հաշտութեան կը ցանկար, փոխանակ ողբալու իւր ժողովրդին անձկութեան ողբոյ, չպիտի թողու իր զինուորներուն յարձակիլ անգլիական կառաքնացքի վրայ, ինչպէս ըրին Հայաստանի մէջ: Չպիտի փորձէր մեր դէմ հանելու Սուրբիան, և երկարուող Անգլիոյ դէմ: Չպիտի տապառակէր Թրակիան բազմաթիւ զօրաբանակներով, չպիտի նախատէր դաշնակիցներու գործները, ամեն օր բռնաբարելով զինադադարի պայմանները:

Մէհմէտ կ'ըսէր: «Գահ բարձրադասութեան ի վեր, կայսրութեան անձնուէր ծառան, իմ մեծ վեզիրս Տամատ Ֆերիտ քաշա, որ տակաւին պաշտօնի վրայ չէր, իմ հրամանովս փորձեց հաղորդակցութեան մէջ մտնել ըլլայ ծովէն անգլիական ծովակալին հետ ըլլայ ցամաքէն Ֆերանական հրամանատարութեան հետ, քանակցելու հաշտութեան համար: Հաշտութիւն մը, որ երեք ասիական, վերջ դրած պիտի ըլլար փոխադարձ ջարդի համար:»

Ասիական ճիշտ չէ, եթէ սուլթանին առաջարկները հաշտարար ըլլային, գոննք պիտի ընդունէին: Ասկից զատ ասորիէ մը ի վեր, ի հեճուակ զինադատարի, ջարդերը չեն քաղաքաւ: «Մեր պարագան պարզ է և ցաւալի, կ'աւելցնէր ան: Պատերազմը մեր մօտ, գործը եղաւ խուճը մը ոճրագործնե-

րու, որոնք ներկայ պահուն կրնան չափել շարքը զոր ըրին երկրին: Մեր կացութիւնը ծանր է, բայց մենք չենք ուզեր հաւատալ, թէ դաշնապակցները պիտի վրանան պէտք եղած յարգանքը մեր ինչքին, մեր անկախութեան: Մեր պատիւին, Թուրք հողերը վրայ, Թուրք բազմադարեան սեպականութեամբ, Թուրք մեր աշխատութեամբ Թուրք մեր մեծամասնութեամբ: Գաղով ոչ միւսի րոնն բնակչութեանց, ինչպէս ենթադրել որ աւելի վերջ պիտի զրկուին նիւթական և հողեկան կառուածներու մէջ իրենց պահանջած ապահովութիւնէն:»

Հա՛ւ ուրեմն պէտք է նստի պատճիլ այս ոճրագործները: Ինչո՞ւ համար սուլթանը ինք չըրաւ զայն: Յետոյ թո՞րքիան պահած ըլլալով իր գոյութիւնը, իւր վարձակներուն (մեծ մասամբ Յոյնի և Հայի) աշխատութեամբ, ինչպէս կարելի է խօսիլ «Թուրք» աշխատութեամբ «Թուրք» դարձած հողերու մասին: Ո՞ր տեսնուած է որ Թուրք մը երբեք աշխատած ըլլայ: Ինչպէս Թուրքիան ինքզինք իշխան ճանչցուցած է Թուրք բնակչութեանց: — Սարափով քրիտանները ջարդելով:

Այս ուճի միջին է որուն Ազգերու Համագործակցութեան Կոմիտէն Եւ այդ բանը կրնայ ընել միայն սուլթանը զրկելով ամեն իրաւունքէ քրիտանեայ նահանգներու վրայ, որոնք ինքնավարութիւն կը բաղձան, կարող կառավարուելու իրենց իրենց կամ գաշնակիցներու օգնութեամբ, միջոցն օսմանեան վարչութիւնը անիշխանութիւն, մոլորանդութիւն ու կաշառակերութիւն միայն եղած է:

Եւ Մէհմէտ, ասկէ զատ, մեզի կը զրկէր իր շնորհակալութիւնները:

Գըր խնդրեմ ձեզմէ որ Յրանսայի մէջ հանրային կարծիքին մօտ թարգմանի ըլլաք երախտագրական զգացմանց զորս կ'զգամ, կատարելով որ Ֆրանսական մամուլը մեր մասին մեղմացուցած է իր խիստ դատաստանները: Տակաւ կ'սկսին մեզի նայիլ աւելի արգարութեամբ: Ամեն պարագայի մէջ, ես և իմ ժողովուրդս, չենք մոռնար թէ 1854էն ի վեր Յրանսա և Անգլիա Թուրքիոյ ընծայած են լուրջ օժանդակութիւն մը: Մենք կը յուսանք այսօր վերստին դանել այդ օժանդակութիւնը նմանապէս ամերիկեան Մեծ հանրապետութիւնէն, հակառակ այն վերապահումներուն, զորս իրեն կը պարտադրէ Սօքրոի վարդապետութեան և սկզբունքներու յարգանքը:»

Թուրք սուլթան մը ձեռք կ'երկընցնէ մեզի: Մեզի շնորհակալ կ'ըլլայ իրեն համար աւելի խիստ չըլլա՞նուա: Ուրեմն, մենք անքան խիստ չենք եղեր: Եւ կը համարձակի պընդել դաշնակիցներու բարեմտութեան վրայ, պատճառաբանելով թէ արդէն 1854ին և 1878ին, իր երկրին տուած ենք, բարեկամութեան գրաւականներ: Ժիշդ է, բայց ինչպէս վարձատրուեցանք ատոր համար:

Ձղձուկն յայտարարութիւններէն ութը օր վերջ Մէհմէտ Զ. իշխանութեան գլուխը կը հրաւիրէր... Նոյն ինքն իր երկրին խոռվարարները, Միլիթիները և երիտասարդ Թուրքերը: Այն վայրեանին ուր ես կը գրեմ ասկաւին այս վերջինները գործի վրայ են: Ահա ուրեմն թէ ինչպէս Թուրքսուլթան մը սուտ կը խօսի: Ահա թէ ինչ խօսքերով է որ Մ. Լօթի կը կապէ իր բարեկամութիւնը:

Ստուգելու Թուրքերուն բարեկամը, Լօթի, տաղանդաւոր գրագէտ մըն է: Իր հայրենակիցները հպարտ են իր փառքով: Ես կը հիշանմ իր գրքերուն վրայ: Բայց երբեք չպիտի ուզէր զանոնք գրած ըլլալ, նոյնիսկ իրենիցին նման փառքի մը փոխարէն, որովհետեւ անոնց մէջ կան այնպիսիներ, որոնք շատ ծանր պիտի ձնչէին իմ խղճիս վրայ: Թող Մ. Լօթի այդ մասին ապահով ըլլայ, եթէ ինք կ'անգիտանայ մերազգային ապահովու-

թեան օրէնքները և եթէ մեր պետերը կը վարանին իր վրայ քայքայելու արդարութեան անեղ գործիքը, խղճի յայտ մը կայ որմէ չպիտի կատարուի խուսափելու Ատրիկա պիտի ըլլայ շատ գէշ ծառայութիւն մը մատուցած ըլլալը իր երկրին, որ Միւսուլման Թուրքիան չէ, այլ Յրանսան:

Ֆ. Ժ. Տիլթիլօ

ԱԶԱՏ ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆ ԱՅԻՆՔԻ ԹԱՏՐՈՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Ազատ Ասատուրեանի խումբը դեռ հոս չի հասած քաղաքիս իերթերը՝ արդէն իրենց ծանուցումի բաժնիներուն մէջ սա առողքով ժողովուրդը կը պատրաստէին «Քիչ օրէն թաղապետական հոյակապ թատրոնին մէջ թէնոր Ասատուրեանը» ծանուցումով:

Խմբին հոս հասնելն երկու օր վերջ արդէն փորձերու ներկայ ըլլող զեղարուեստի ճաշակը ունեցող քրոնիկապիր բարեկամէ իմացայ անոր աստիճանի բարձրութեանը մասին, գովեստով խօսուիլ սկսուած էր ծառայել շրջանակներու մէջ: Գեղարուեստի սիրահարները որ այս պատմական քաղաքին մէջ թուով շատ են, երբ Ասատուրեանի խմբին առաջին բեմ ելլելու տեղի կուգար կողմնորդի Գ. իրիկուն, անհամար բազմութիւն մը կանուխէ հեիկն կը սպասէին վարագուերին բացմանը: Յաջողութիւնը և պատիւը որ տեղի ունեցան խմբին էր թէ Ասատուրեանինը՝ ես ան չեմ գիտեր բայց ինծի այնպէս կը թուի թէ՛ Գ. Ասատուրեանը իր «Թոքա»-յի երգովը մեծագոյն տեղը ունեցաւ յաջողութեան և պատիւի գործին մէջ: Թատրոնի նուազախումբը որ 60ի մօտ անձերէ կը բաղկանար, բոլորն ալ քիչ թէ առաւել իրենց գեղարուեստի բաժնին ունէին «Թոքան» երգողին ունկընդիր ժողովուրդէն աւելի կը ծափահարէին որոտընդոտ և երկարատև:

Երկրորդը որ տեղի ունեցաւ չորս օր յետոյ շաբաթ իրիկուն, այնքան բազմութիւն ունեցան որ ոտքի վրայ մնացողներու մեծակ թիւ մը սկընջայտնի կերակէր: Երկրորդին մէջ Գ. Ասատուրեան «Քալիսի» երգեց: Իր երգերուն էն եղակին էր կարծեմ թէ, այնքան յաջող և այնքան յաղթական անցուց որ: Ունկընդիր ժողովուրդը ծափերովը կրնար գնահատել հայ թէնորին այս յաջողութիւնները և ես անցողը հայ մը՝ երբ հայու մը այնքան յաղթական գուրս գալը կը լսեմ գեղարուեստի աշխարհէն՝ կը հրճուիմ անհունօրէն:

ՄԿՐՏԻՋ ԵՐԿԱՆԵԱՆ

Տնտեսական Լաւրեր

Թէ Աթրճ ալ Սմիլանի մէջ վաղը դիշեր Սապանիէվուի թատերախումբը պիտի ներկայէ «Բալիսի» որու մէջ պիտի երգէ Ազատ Ասատուրեան: ԵՆՈՒՄԻՍՄ Երեւանի միջոցառումներին յուզարկաւորութիւնը երէկ տեղի պիտի ունենար: Բայց անթիւ հեռաքողով մը տեղեկացուցած են թէ յետագայում է և թէ կրօնական մը կ'ըրկուէր իզմիր այս մասին բանակցելու համար գեր: Արիստոթոմոս եպիսկոպոսի հետ:

Երէկ առաւօտ «Էրօրա» անգլիական յաճանաւի նաւաստիներէն միոյն իրազարկաւորութիւնը կատարուած է: Բոլոր պատերազմական նաւերն և քարափի վրայ գտնուող շագնաւային գործակալութեանց շէնքերը ի նշան սուգի պարգած էին իրենց դրօշակները: Անգլիացի նաւազներու խումբ մը պատիւներ կ'ընծայէր: Գազաղը պատաստուած էր անգլ. դրօշով մը և յաճանաւին երաժշտութեամբ կ'ընկերանար գազաղին: Սէվիթիօթի և պարիսպըրի Թա-

ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԵՌԱԳԻՐ ԲԱՐԻՁԷՆ

26 Բարից 1920

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ

Ճ Ա Ն Ա Չ Ո Ւ Մ Ը

Հաղորդուեցաւ Հայոց Ազգային Համաժողովի նախագահ Պօղոս Նուպար և Երևանի Հայ Հանրապետութեան պատուիրակ Ահարոնեանի իբր ներկայացուցիչները համայն Հայ ազգին, նախարարապետաց ժողովին որոշումը թէ ընդունուած է Հայոց Ազգային Համաժողովոյ և Երևանի Հայ Հանրապետութեան անկախութիւնը:

ԹՐԱԿԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Ամերիկեան ծերակոյտը առաջարկ մը քուէարկած է, որով Պուլկար և Թուրք Թրակիան որ յանձնուած է համաձայնախանութեամբ և որու հելէն ազգային և պատմական նկարագիրը հաստատուած է, պէտք է որ թողուի Յունաստանի, որ իր կորզին առևտրական գերութիւններ պիտի ապահովէ Պուլկարիոյ:

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՓՈՒՐՏԵՐՈՒԹԻՒՆՔ

Ֆրանսական նոր գահլիճը յայտարարած է որ փոքր տէրութեանց հետ կը մշակէ լույս յարաբերութիւններ:

ԼՕՐՏ ՃԵԼԻՔՈՒ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՔ

Լօրս ձէլիքը որ այժմ Նիւ-Եօրք կը գտնուի, յայտարարած է որ աշխարհի խաղաղութիւնն պիտի ապահովուի, որքան ժամանակ որ անգլիական և ամերիկեան նաւատորմիկներն պիտի շարունակեն միացած մնալ և այժմու յարաբերութիւններն մշակել:

ՊԱՏԵՐՄ ՉՄ, ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՄԸ

Ֆրանսական դահլիճը օրինադիմ մը ներկայացուց հանրապետութեան նախագահին, որով կ'առաջարկէ ընդարձակել ընդհանուր հրամանատարութեան իշխանութիւնն և կազմել պատերազմական խորհուրդ մը:

ՆԻԹԻ ԲԱԶՄԱՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿՈՒՏԱՅ

Մ. Նիթի Հոմ հասնելով բացատրութիւններ առած է նախարարաց խորհուրդին Բարիքի մէջ ունեցած իր բանակցութեանց վրայ:

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ԼՕՆՏՈՆԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ

«Լիպեթի» կը գրէ թէ Իտալիոյ ստիպուած է Լօնտոնի դաշնագրին գործադրութիւնն պահանջել, որ ստորագրուած է Անգլիայէ և Ֆրանսայէ, որու վրայ հիմնուելով Իտալիոյ մասնակցած է պատերազմին: Պարագաներու փոփոխութիւնն չարտօններ որ այդ դաշնագրին անգոր նկատուի:

ԹՈՒԿԻՈՅ ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ամերիկեան գործակալութեան տեղեկութեան համաձայն Թուրքիոյ հաշտուածութիւնն գարնան միջինքին միայն կարելի պիտի ըլլայ:

ՀՈԼԱՆՏԱ ԿԸ ՄԵՐԺԷ

Հոլանտական կառավարութիւնը հեռագիրով մը իմացուցած է Բարիք քը չկրնար Քայքէրը յանձնել Համաձայնականներու:

ՊՈԼՇԵՎԻՔՆԵՐԸ

Ռուս Սովիէթ կառավարութիւնը 86, 87, 88, և 901 կարգերուն զինուորադրութիւնը յայտարարած է: Սովիէթներուն Մօսկուայի մէջ վերջնական պայմանագրի նիստին մէջ, Մէյիւզիքներէ մէկը հարցապնդում ուղղած է Սէ' ինչո՞ւ համար կախաղանները կը շարունակուին, որուն ի պատասխան Քոմիտէի ըսած է թէ՛ ստոր պատասխանատուներն ոչ թէ՛ դատարանները, այլ գործաւորն են:

ԱՐԿԱՍՄ ՄԸ

Լիլէն կը տեղեկացնեն թէ՛ Սքօտլանի մէջ գտնուող Բոլֆա հանքին մէկ հորին մէջ գործաւորներուն գուրս ելած միջոցին ՅՅՈ մէկը քարձուութեան վրայ գտնուող վերելակը խանգարելով գահավիժած է իր մէջ ունենալով 25 հոգի:

ԶԳՈՒՇԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

Բարիքեան թերթերու համաձայն ծովային նախարար ծովակալ Պլեթի և սպայակոյտի նախագահ Զօր. Վիլյոնի ինչից համարագրութեան նպատակն է մաքառել պուլշէիք Բրոսկանտին գէմ որ սկսուած է ի գործ գրուիլ:

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆԸ

Պուլշէիքներու տրեւտեան Եւրոպայի մէջ յառաջացումը արգիլելու համար Ամերիկա Լիհաստանի պիտի գրկէ զէնքեր և սաղմոսներ:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻՔ

Զօր. Ուիլյոն Քանթարան հրամանատարութեան տակ գտնուող Ամերիկեան վերջին մնացող զօրքերը Ֆրանսական հողէն մեկնած են դէպի Անվէրս նաւ նստելու համար:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՅԸ

ՊՐՆ. ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄՔԷՆ

Աճուղի գրուած է ամսոյս 23ին երկուշաբթի օր Ժ. 11էն — 12, 3 ամսուան համար, 1 Փետրվարէ մինչև Ապրիլի վերջ զինուորական ծառայութեան հացի պատրաստութիւնը:

Նուսուրդը տեղի պիտի ունենայ մեր գրասենեակներուն մէջ անոնք որ կուզեն մասնակցել կրնան դիմել ամեն ամեն օր Ժ. 11—12:

Պարէնան, Յանձն. Տնօրէն
Տեղակալ-Գնդապետ
Ն. ԼՍՄՊՐԱՔԱՔԻՍ

ՆՈՒՐԱՏՈՒԹԻՒՆՔ

Հ. Ո. Ը.— Այրի Տիկին Հայկանոյ 0 Փէշտիմալճան 6 օխ. հէլվա, 8 օխ. հաց իր ամուսնոյն մահուան առթիւ: Տիկին Մարի Գաղտաղեան 200 լոքմա իր հօր Մկրտիչ Գալսէթեանի յիշատակին, Պ. Մսեր Մսերեան 1 պնակ անուշեքէն: Փոքրիկն Մայրոս Գըլըճեան 2 ու կէս ոսկի:

Ա. Կ. Ո.— Պ. Կարապետ Ո. Ոսկանեան 5 ո. Պ. Եր. Պերկամալեանի մահուան առթիւ:

ՆԵՐՆԵԱՆՈՒ ՏԱՐԵՅՈՅՑԸ

Հարիւր էջոց պատկերազարդ և գունաւոր շքեղ կողքով գողտրիկ հատոր մըն է: Կը պարունակէ լրակատար օրացոյց մը և զրական ճոխ բաժին մը՝ ստորագրուած թրքահայ լաւագոյն գրողներու կողմէ: Գին՝ 25 զ. Զերմապէս կը յանձնարարենք զայն մեր ընթերցողներուն:

ԿԸ ՓՆՏՈՒՄ

Պաշտօնից մը վաճառատան մը համա ծանօթ ըլլալ տեղական լեզուներուն և նաև տոմարակալութեան: Դիմել խմբագրատուն:

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՈՒՄ

Պարկեշտ աշխատասէր և հաւատարիմ հրիտասարդ մը վաճառատան մը մէջ և կամ ուրէ տեղ մը, դիմել խմբագրութեան Թ. Մ. հասցեով:

Տօք. Գ. ԱՄԱՏԵԱՆ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՋՂԱՅԻՆ, ՄՏԱՅԻՆ և ՆԵՐՔԻՆ
ՀԻՒԱՆԳՈՒԹԵԱՆՑ

Նախկին շէճ ար զիմից մտային հիւանդութեանց և Ա. օգնական Լօզանի համալսարանի շրջանի հիւանդութեանց գլխիկներուն:

Նախկին բժիշկ Լոզանի Bois de Cery նահանգային ինտային հիւանդանոցին և դարմանատան:

Լոզանի համալսարանը աւարտելէ վերջ 5 ամարի արուեստը կիրարկած է Ջուիցերիոյ մէջ:

Կը դարմանէ ամեն տեսակ շրջանի և ներքին հիւանդութիւններ:

Հիւանդ կ'ընդունի բացի կիր. օրերէ, ամեն օր ժամը 10-12 և 3էն 5: Փինարը փողոց Թի 13 Շարնո Թազ:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Լօնտոն	էէք	410
Նիւ-Եօրք	»	0,90
Բարիք	»	9 10/40
Հռոմ	»	8 10/40
Աթէնք	»	14 15/40
Անգլ. ոսկի		405
Տօլար		105
Ֆրանք	10	5/40
Լիր. Իտալ.	8	6/40
Տրախի	14	6/40
Լէյ	2	20/40
Ռուպլի		70
Քուրոն		23
Ոսկի		480
Մարք		80

դպրատան ընտրութիւններն կատարուած են և Պարեաքը թաղապետական ժողովին անդամ ընտրուած են նաև երկու հայեր Պ. Պ. Արմենակ կիրիւնեան և Ղազարոս Պարոնեան:

ՔեօՅԼԻԻ գրածին համեմատ Հելլէն կառավարութիւնը որոշած է արտօնել Մակեդոնիայէ փոխադրութիւնն իզմիր կենդանիներու և արմտիքներու:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ կառավարութիւնն կը տեղեկացնէ որ անգլիական պահանջաւոր նաւեր Ագէականի մէջ իրենց աշխատութիւններն լրացուցած են և թէ Ու ծովու մէջ կարգ մը նաւահանքիստներ ևս մաքրուած:

ԱՌՈՂՁ տնօրէնութիւն կը ծանուցանէ որ վերջին 24 ժամուան մէջ հեռեկալ դէպքերն պատահած են: Իզմիր 3 դէպք մահացու կարգի Բորտէլի Բժուար ժանապարհի 1 դէպք:

ՄԱՆՈՒՑՈՒՄ

Պատիւ ունինք ծանուցանել Պատ. Հասարակութիւնը որ մանիֆատութեամբ մեր խանութը, Սիվրիսարեանի կից թիւ 100, ՍԱՄՈՒԵԼ ՔՐԷՍՏԷՆ և ԸՆԿ. անուան տակ, ընդհանուր համաձայնութեամբ մը փոխանցած ենք Պարոն ԱՊՐԱՀՍՄ ՀԱԶԱՆԻ պարտք ու պահանջով:

Վերոյիշեալ տան բոլոր հաշիւները ապագային պիտի կարգադրուին Պ. Ապրանամ Հազանի կողմէ:

ՍԱՄՈՒԵԼ ՔՐԷՍՏԷՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Պ. Սամուէլ Քրէստէն որու հետ ընկերակցաբար գործած եմ շատ ատրիներ իբրև շահակից ինձի կ'փոխանցէ իր մանիֆատութեամբ խանութը Պարոն Քարու թ. 100, իր պարտու պահանջով: Հետեւաբար այդ խանութին բոլոր գործառնութիւններն իմ կողմէս պիտի յանձնուին, ինչպէս վերև յիշատակուած 1)14 Յունվարի 1920:

ԱՊՐԱՄ ՀԱԶԱՆ

ԱՆԴԱՄԱԿՑՐԻԹԻՒՆ

«ԶԱՐԹՕՆԻՔ» Հարանական Միութիւնը կը թեկնուի իր երկրորդ տարեշրջանը նոր անդամակցիլ փափաքողները կրնան դիմել վարչութեան՝ Միութեան կեդրոնատեղին, հայ ընթերցատունը:

Սոյն Միութեան մասնակցիլ կը նշանակէ գտնուիլ լաւ ընկերական շրջանակի մը մէջ, օգտուիլ անգամներու յատուկ առանձնաշրջանորհուներէն և ըստ կարի օգտակար ըլլալ անոր ընդգրկած վսեմ նպատակին:

ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ Զ. Լ. Մ.

Տօք. Կ. Խաչնրեան

ԲՈՒՇԿ, ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ, ՎԻՐԱԲՈՅԺ

Հիւանդ կը քննէ ամեն օր իր բժնակարանը Հայոց թաղ, Զակլըճի Պաշտ. թիւ 109 (Պալատանեց տունը և Բէշիտիէ ճատախի Պ. Զարեհ Շընորհաւորի դեղարանը):

Դիւրամտելի պայմաններով պատրաստ է ընդունիլ բժշկական բաժանորդագրութիւն:

ՀԵԼՎԷՑԻԱ

ՀՐԻՆԷԼԻ ՁՈՒԻՑԵՐԻԱԿԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Հաստատուած 1861ին
Անմիջական հատուցում վնասուց և նպաստաւոր պայմաններ
Ընդհ. ներկայացուցիչ Իզմիր
ԱԻՑՏԻՔԻԱՆ ԵՂԱՐ

ԱՊՐԱՔԻ քեռեաւորան, ճանապարհի, մաքսային գործողութիւններ, Պոլսի անեն լեզուի քերթերու մէջ Զեր ծանուցումներուն հետեւ ազգի և շոքանուսի ընդհ. գործակալութեան (ԱՐԱՄԱՆԵԱՆ ՅԱԿՈՒԲԵԱՆ) դիմեցիք Հայաստանի Գաղափար, Ֆայհօրօ թասամի անկիւնը թիւ 2:

ATLANTIC ASSURANCE

COMPANY, LIMITED.

79, CORNHILL, LONDON. E. C. 3.

Վ. Ո. ՈՍԿԱՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՑ

Ի Զ Ս Ի Ր

ԱՊՄԱՐՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կրակի դիմ.

NATIONAL UNION SOCIETY LTD.

LONDON

CENTRAL INSURANCE CO. LTD.

LONDON

Ծովային.

PHOENIX ASSURANCE COMPANY LTD.

LIVERPOOL

Դիմի մանրամասնությունաց համար.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

Լ.ՆԻ Լ. ՎԱՐՊԵՏԵԱՆ

ՕՒՐՈՒՍ ԿՈՎԱՆ

15

ԵՐՈՊ. ՊԱՏԵ ԱԶՄԻՆ ՊԱՏՅԱՌՆԵՐԸ

ԱՅՈՒՆ ՄԱՍ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՊԱՏՅԱՌՆԵՐԸ

1. ՍԵՐԱՍԵՎՈՒ ՏՐԱՄԻՆ ԱՌԱՋ

Ռուսները չէր ընդունել որ գարձեալ խնդիր ըլլային Պուրեշի գաղտնագրին պայմանները, և Գերմանիա, վերջ յիշուած պատճառներով, չէր ուզեր անոր դէմ խօսելու ենթարկել իր զինք, անոր ծառայութիւն մը մատուցանել այնքան քիչ մասնակցով, որուն օրփէքը աւելի հաքը վճարելի էր Աւստրո-Հունգարական Պատերազմութեան Ն յիմբերի նիստին մէջ. Կոմս Պերլսթրոմ կեղծաւորաբար բարձր կողմէ յայտարարելով թէ երկուսի միասնութիւնը իր վերջացած կը նկատէր իր նպատակը ընդարձակուած Պոստ-Ղերբէյի գրաւումով: Երբ խօսքեր սկսեցին միայն, Ֆրանսիա համար իր ըստ ան, քիչ բարեկամական ձայններ լսուած էին Ֆրանսիոյ - Ժողով

կայքի արտաքին գործոց նախարարը այսպէս կորակէր Բարիզեան թերթերու քննադատականները, որոնք վարկաբեկած էին Պաշտօնագրացի դարձուածքները և մերժած իբր Ֆրանսական կարծիքին արտայայտութիւնն ընդունելու աւստրո-հունգարական փոխառութեան միջնորդներուն փախաբանները:

Երբեկեան Պատերազմի փոխառութեան համար Բարիզի հրապարակին բացուած բազմաթիւ տարիներէ ի վեր կ'ըզգայեցնէր Վիեննայի և Պերլսթրոմի գաղտնիները վայրկեաններ եղան ուր մեզմէ ուզեցին մեր քսակը կամ կեանքը, 1913 ին և 1914 ին, Ֆրանսական նախարարական տաղանակներու հետեւեղով, առաւել կամ նուազ քողարկեալ ձեռք մը տակ աւստրո-հունգարական փոխառութիւն մը ընել տալու յայտը վերադարձնեցաւ: Ժամանակին պայտարելով, այս ծրագիրը ձախողեցաւ: Ֆրանսացիք, որոնք երբէք չէին շփոթեր երկրին շահը միջնորդներու շահին հետ, չէին կրնար ընդունել որ ազգային խնամ-յոգութիւնը սպառուէր Գերմանիոյ զինակից պատերազմի մը կողմէ Գիշ կարեւորութիւն ունէր այն պարագան թէ զրամբ փոխանակ ուղղակի աւստրական կամ հունգարական զան-

ԲԱՐՍՈՒԹՈՒ Գ. ԵԱԳՈՒԷԼ
 ԻՆՏԵՐՆԱԿՆ ԳՐԱՆ 7
 (Փէշտօմաճ - Բ. Կապիտալ)
 Անոնք որ կ'փախաբանէր զամբիշի զուտ օգի գործածել, անտրաւ մաքուր և խնամով պարապտուած, թող զինքն վերելի հասցէին, ի՞նչ մեծաքանակ և թէ փոքրաքանակ գնումներու համար,
 Գրան ԻՆՏԵՐՆԱԿՆ 50 ՂՐԸ.

Անհաւատալի գին մը, որովհետեւ այս ըմպելին արտադրութեան համար պատրաստուած է, բայց արտադրելու ընդ չըլլալով տեղւոյ վրայ վաճառող արտոնուած է այս ամեն գնով:

ԿԱԶԱԳՈՐԾ
 ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
 (Ս. Ստեփաննոսի փակին մէջ)
 Հիւանդութեան և կանաչործութեան արհեստին վերաբերեալ ամեն տեսակ գործեր վերջին կուտարեւութեամբ կը շինէ: Կ'ստանանք ամեն տեսակ յանձնարարութիւններ:
 Մաքուր և խնամեալ գործի Գիները չափաւոր:

ԺԱՂՎՈՒՐԴԻ ՉԱՅՆԸ
 Օրփերը՝ Կապուկոն և հասարակոն
 Խմբագրապետ՝
 ՅՈՎՀԼԻՆՆԻՍ ՅԱԿՈՐԵԱՆ
 Տարեկան բաժնեգին 700 ՂՐԸ:

ՏՊԱՐԱՆԻՆ ԿՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ԷՔՍՆՈՒԿՍ 1913ԻՆ

ՏՊԱՐԱՆԻՆ մէջ կը տպագրուին գրքեր, գրքոյներ, տետրակներ, յայտարարութիւններ, հարսանեկան հրաւիրագիրներ, զեկուցատուներ ու մահազգներ են:

ՏՊԱՐԱՆԻՆ մէջ կը տպուին նամակագրութիւններ, պատրաստութիւններ, հաշուեցուցակներ, ընկալագրեր, վերջապէս վաճառատան մը վերաբերեալ ամեն տեսակ տպագրական գործեր:

ՏՊԱՐԱՆԻՆ մէջ կը տպուին տեղեկագրութիւններ, երկրորդական նամակ-հրաւիրագրեր տոմարներ և վերջապէս տպագրական արհեստին վերաբերեալ ամեն տեսակ գործեր:

Ամեն լեզուէ՝ ՉԱՅԵՐԵՆ, ՏՐԱՆՍԵՐԵՆ, ԱՆԳԼԻԵՐԵՆ, ՅՈՒՆԱՐԵՆ, ԹՈՒՐԿԵՐԵՆ

ՏԵՍԱԿՆԵՐՈՒ ՊԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
 ԱՄՐԵՆ ՏԵՍԱԿ ԴՈՅՆՆԵՐՈՎ

Մաքուր և խնամեալ գործ օրուան գիներու վրայ
 Տպարանս բաց է առաւօտէ մինչեւ կես գիշեր
 խնդրանքներու համար

Վ Զ Ա Ր Ս Ո Ւ Ն Ք Կ Ա Ն Ի Կ

„ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼ“

Թերթիս ծառայը աւելի ընդարձակուած ըլլալով, պիտի ի վիճակի եմք աւելի լայն տեղ մը տալ ծանուցումաց բաժնիք, մոյնիսկ երբ ամեն օր հարկ ըլլայ միևնոյն ծանուցում կրկնել, ինչ որ ամիսց առաջ ի վիճակի չէինք ընելու:

Դոճացուցից պարեմներ փոքր կամ մեծ, մէկ կամ աւելի ծանուցումաց համար:

Դիմումներ կ'ընդունուին առտուրէ մինչեւ կես գիշեր:

Կ Ա Ն Ի Կ Վ Զ Ա Ր ՈՒ Ս

ձին մէջ մտնելու, գործածուէր հանրային շինութեանց: Այս կերպով երկուսի Միասնութեան կողմէ իր սովորական կամ բացառիկ պիտեմէն խնայուած գումարները կրնային յատկացուիլ զինուորու: Ամեն պարագայի տակ, կրնային նպաստել իրեն տընտեսական զօրացման: Արդ, գիտելին թէ Վիեննայի պատերազմական նախարարութիւնը իր հրետանիին նորոգման կը ձեռնարկէր և ծանր թընդանօթներ կը շինէր: Միաժամանակ կը բազմացնէր իր բանակը և իր յաճանաբուն թիւը: Տրուած փոխառութիւնը բացայայտօրէն պիտի գիրացնէր մեզի կամ մեր բարեկամներուն դէմ ուղղուած զինաշինութեան: Անոր վիճակը մեծ գրգռում յատու ըրբաւ Վիեննայի և Պոստ-Բէշթի մէջ:

Միջոցով մը մեծ պատերազմները կ'զգուարուէր կը յաջողէին համաձայնութեան մը յաջողի: Այսպէս ինչ և Եգիպտոսի քանի մը կողմերը Յունաստանի տալու մասին, խել մը չլաննէր երևան հանցեցին Բեթիւնպուրկի և Պերլսթրոմի միջև յարաբերութեանց խանգարումը, ինչպէս նաև Թուրքիոյ յարձակողական գիտումները Գիտում. ամառն մէջ գեղման զինուորական պատերազմութիւն մը տեղաւորուեցաւ Պոսթորի վրայ, և իր պե-

տը՝ Չօր. Լիման Վոյ Սանտէրս՝ կողմեցաւ Պոլսոյ բանակին հրամանատարութեան Հակառակ Ռուսիոյ բողոքներուն՝ Գերման պատերազմութիւնը ամուր մնաց իր տեղը: Բ. Դոնալ բուսականացու ուրիշ տիրոջ մը տալու Չօր. Լիմանի պահելով հանդերձ անոր միւս պաշտանները:

1914 թ Յունգարիոյ Թուրքիա գնեց զրահուոր մը որուն գինը մօտաւորապէս 80 միլիոնի կը հասնէր անիկա յայտնեց թէ մտադրութիւն ունի ուրիշ երկու զրահուոր ևս գնել: Էն վեր պէյ, Պերլսթրոմ սախորդ զլիւորական կցորդը և ներքնապէս գերմանաւոր, եղաւ պատերազմական նախարար Անիկա մէկ հարուածով պաշտանակ ըրաւ 180 զօրավորներ և գնդապետներ՝ իր ըմբոստ Միտիլին և յաւազիմութիւն քոսիթիւն և գերման պողեցութեան դէմ: Նոյնպէս Յունգարիոյ թուրք սպաներ վալուա ելան ու փորձեցին վեհապետ հոշակել իր գէթ Փաշան, Էն վերի նախորդը սպարապետութեան մէջ:

(Շարունակել)